

N:o 33.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående vissa vilkor för Svartsjö slottsbyggnads jemte åtskilliga andra lägenheter upplåtande till en tvångsarbetsanstalt för lösdrifvare; gifven Stockholms slott den 19 mars 1888.

Under förutsättning att Kongl. Maj:ts proposition angående anslag till inrättande vid Svartsjö af en tvångsarbetsanstalt för lösdrifvare varder bifallen, vill Kongl. Maj:t, under åberopande af bilagda statsrådsprotokoll, härmed, såsom vilkor för Kongl. Maj:ts samtycke till Svartsjö slottsbyggnads och öfriga i berörda protokoll angifna lägenheter upplåtande till en dylik tvångsarbetsanstalt, föreslå Riksdagen medgifva,

att det under riksstatens första hufvudtitel uppförda ordinarie anslag till »Drottningholms och Svartsjö slott», 24,600 kronor, må under förändrad benämning »Drottningholms slott» från och med nästkommande år användas uteslutande till underhåll af Drottningholms slott;

äfvensom att, jemte det vården och underhållet af Svartsjö slottspark öfvertagas af fångvårdsstyrelsen, som jemväl må ega att till förre hoffuriren Carl F. Asberg under hans återstående lifstid utbetala en årlig pension till belopp, som kan varda mellan honom och styrelsen öfverenskommet, afkomsten af sådana Svartsjö underlydande, statsverkets disposition ej underkastade jordar, skogar och lägenheter, hvilka icke, enligt hvad ofvan nämnts, varda till tvångsarbetsanstalten upplåtna, må framgent ingå till Drottningholms slottskassa.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott, mån-
dagen den 19 mars 1888,*

i närvaro af:

Statsråden: *Lovén,
friherre von Otter,
von Krusenstjerna,
Wennerberg,
Bergström,
friherre Palmstjerna,
friherre von Essen,
Lönegren.*

Deras excellenser herrar statsministern friherre Bildt och ministern för utrikes ärendena grefve Ehrensvärd voro förhindrade att närvara.

1:o.

Efter det gemensam beredning med chefen för finansdepartementet egt rum i nödiga delar rörande nedan omnämnda ärende, anförde chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergström följande:

»Jemte det Eders Kongl. Maj:t i sammanhang med utfärdandet af lagen angående lösdrifvares behandling den 12 juni 1885, förordnade om provisoriskt inrättande af vissa tvångsarbetsanstalter utöfver de då redan befintliga, erhöll fängvårdstyrelsen nådig befallning att inom två år från den nya lagens trädande i kraft, således före den 1 oktober 1887, med ledning af då vunnit erfarenhet om antalet af de för lösdrifveri dömda samt efter pröfning af öfriga på frågan inverkan omständigheter till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till definitivt ordnande af dylika tvångsarbets-

anstalter. Sedan styrelsen derefter af förekommen anledning erhållit någon tids anstånd med förslaget aflemnande, har det samma numera i underdånigt memorial, som den 28 nästlidne februari till justitiedepartementet inkommit, blifvit af styrelsen afgifvet.

Enligt hvad styrelsen i sitt memorial upplyser gäller för närvarande, i fråga om *tvångsarbetsanstalterna för män, som, förut för brott icke straffade, blifvit för lösdrifveri till tvångsarbete dömda*, den anordning

att ynglingar under 21 års ålder sändas till vestra kronoarbetsstationen å nya varfvet;

att vid det inom Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs försvarsområde förlagda kronoarbetskompaniet från rikets alla delar intagas fullt arbetsföre män, som äro dömda för en tid af tre månader och deröfver;

samt att i tvångsarbetsanstalter, som anordnats vid länsfängelserna i Jönköping, Vexjö, Kristianstad och Karlstad, från närmast derintill belägna län intagas dels arbetsföre, dömda för kortare tid än 3 månader, och dels mindre arbetsföre, dock att sådane arbetsfångar på Gotland och i de norra länen, med afseende å kommunikationsförhållandena, fått i läns- eller kronohäkte i enrum aftjena det ådömda arbetet.

Styrelsen har vid sitt memorial fogat en tabell, som visar vid slutet af hvarje månad af åren 1886 och 1887 antalet af samtliga de till tvångsarbete dömda af ofvannämnda klasser, äfvensom huru samma antal varit fördeladt på de särskilda arbetsanstalterna. Störst har antalet varit under vintermånaderna och högsta siffran uppnåddes den sista dagen i februari 1887, då den uppgick till 516.

Af detta antal förvarades:

vid Vaxholm (det största antal, som der kunde mottagas)	325,
» vestra kronoarbetsstationen å Nya varfvet	23,
i tvångsarbetsanstalterna vid de fyra länsfängelserna	97,
i cellfängelser inom de norra länen och på Gotland	10,
	Summa 455.

Det öfverskjutande antalet 61 hade, i brist af utrymme vid tvångsarbetsanstalterna, för tvångsarbetets aftjenande måst intagas i länsfängelset i Stockholm, af hvilken anledning en del straffångar måst derifrån till andra fängelser förflyttas.

Tvångsarbetsanstalterna för de till tvångsarbete dömda män, som förut varit straffade för brott, utgöras af:

kronoarbetsstationerna å Tjurkö och Borghamn för fullt arbetsföre,

en vid centralfängelset i Malmö anordnad arbetsanstalt för mindre arbetsföre

samt östra arbetsstationen å Nya varfvet för ynglingar under 21 år.

Antalet af tvångsarbetsfångar vid nu nämnda anstalter, hvilket jemväl för slutet af hvarje månad under åren 1886 och 1887 inhemtas af ofvan omförmälda tabell, var störst den sista februari 1887, då det utgjorde 521, deraf

vid stationerna å Tjurkö och Borghamn	432,
» centralfängelset i Malmö.....	67 och
» arbetsanstalten å Nya varfvet	22.

Sedan styrelsen sålunda redogjort för den hufvudsakliga anordningen af nuvarande tvångsarbetsanstalter och antalet af de vid dem förvarade arbetsfångar, öfvergår styrelsen till frågan huruvida några ändringar i nämnda anordningar af för handen varande förhållanden betingas. Hvad dervid först angår tvångsarbetsanstalterna vid länsfängelserna i Jönköping, Vexjö, Kristianstad och Karlstad samt vid Nya varfvet, har styrelsen ansett några förändringar i afseende å dem för närvarande icke behöfva vidtagas, mot hvilken styrelsens åsigt jag för min del ej har något att erinra.

Hvad åter vidkommer kronoarbetsstationerna å Tjurkö och Borghamn, har en förändrig af styrelsen måst vidtagas, hvilken dock icke påkallar någon särskild åtgärd af Eders Kongl. Maj:t. Chefen för fortifikationen hade nemligen, enligt hvad styrelsen upplyser, meddelat att sysselsättning för den vid Borghamns kalkstensbrott i och för befästningsarbetet vid Karlsborg förlagda styrka ur kronoarbetscorpsen icke vidare kunde beredas till lika utsträckning som hittills, utan att samma styrka måste nedbringas till ett antal af 60 man. För afhjelpande af denna olägenhet har styrelsen anvisat Tjurkö till arbetsstation för arbetsfångar från en del län, hvarifrån sådane fångar förut blifvit sände till Borghamn. Någon vidare förändring af dessa stationer är icke ifrågasatt, utan styrelsen antager att, då utrymmet å Tjurkö är beräknadt för en styrka af 450 man och tillgång på sysselsättning för desse allt fortfarande torde vara att påräkna, utrymme och sysselsättning skola, åtminstone så länge nu gällande kontrakt med entreprenören å Tjurkö eger bestånd, visa sig tillräckliga för samtliga tvångsarbetsfångar af de klasser, som plägat hänvisas till Tjurkö och Borghamn, helst deras antal icke vid något tillfälle under de två sista åren öfverstigit 432.

Den i och för sig olämpliga, men af omständigheterna hittills nödvändiggjorda anordningen att till centralfängelset i Malmö förlägga arbetsanstalten för mindre arbetsföre tvångsarbetsfångar, som förut varit för brott straffade, har styrelsen ansett numera kunna afhjelpas genom att till Landskrona för-

flytta dessa fångar, mot det att dervarande straffångar i stället förläggas till Malmö eller andra centralfångelser; och har chefen för fångvårdsstyrelsen under hand meddelat, att några andra egentliga kostnader deraf icke äro att emotse än de temligen obetydliga, som äro förenade med fångarnes förflyttning, och hvilka kostnader kunna af de till fångvården anslagna medel bestridas.

Under det att, såsom jag nu haft tillfälle anmäla, några med afsevärda kostnader förenade anordningar icke erfordras i fråga om de nu nämnda tvångsarbetsanstalterna, torde deremot särskilda åtgärder blifva nödvändiga för att för framtiden bereda rum åt sådana till tvångsarbete dömda, som för närvarande pläga försändas till Vaxholm. I skrifvelse till chefen för justitiedepartementet har nemligen chefen för landtförsvarsdepartementet tillkännagifvit önskvärdheten, att de lokaler i Rindö redutt, som vore upplåtna åt kronoarbetarescorpsen, blefve snarast möjligt ställda till artilleriets förfogande, och tillika meddelat, att efter 1889 års utgång arbete inom Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs försvarsområde antagligen icke kunde åt corpsen beredas. Sedan fångvårdsstyrelsen den 26 februari 1887 erhållit del af denna skrifvelse med förständigande att taga densamma i öfvervägande vid fullgörande af det genom nådiga brefvet den 12 juni 1885 meddelade uppdrag att afgifva förslag till definitivt ordnande af tvångsarbetsanstalterna, har styrelsen uti sitt ofvannämnda memorial föreslagit de åtgärder, som i anledning af nu ifrågakvarande förhållande borde vidtagas, och anför styrelsen i denna fråga hufvudsakligast följande:

Med anledning af chefens för landtförsvarsdepartementet omförmälda skrifvelse voro skyndsamma åtgärder af nöden för anskaffande af annan lämplig station för sådana tvångsarbetsfångar, som hittills varit intagne vid Vaxholm, der utrymme funnes för en styrka af 325 man. Att från grunden uppföra alla för denna styrka erforderliga bostäder med tillhörande ekonomi- och andra lägenheter skulle emellertid kräfva en så stor summa — säkerligen icke understigande en half million kronor — att styrelsen under nuvarande finansiella förhållanden icke vågat sätta sådant i fråga, utan trott sig böra se sig om efter någon staten tillhörig lägenhet med ett från Stockholm, som lemnade största kontingenten af dessa arbetsfångar, icke allt för aflägsset läge, hvilken lägenhet utan alltför stora kostnader kunde för ändamålet anordnas; och hade styrelsen dervid kommit att fästa sin uppmärksamhet å Svartsjö slott, dertill närmast föranledd af den omständigheten, att Riksdagens år 1886 församlade revisorer ifrågasatt, huruvida icke detta slott med dertill hörande lägenheter, som icke redan för statsverkets räkning disponerades, skulle kunna användas för något särskildt allmännyttigt ändamål. Vid besök på stället hade styrelsen funnit detsamma väl lämpa sig för anordnande derstädes af en större tvångsarbetsanstalt. Det vore beläget $2\frac{3}{4}$ mil landvägen

från huvudstaden, med hvilken under seglationstiden daglig ångbåtsförbindelse egde rum, och när Stockholms stads under byggnad varande jernväg i slutet af detta år blefve färdig till den midt öfver den smala fjärden belägna egendomen Riddersvik, kunde medelst denna jernväg och ångfärja en lätt förbindelse hela året om åvägbringas mellan Svartsjö och Stockholm. På stället finnes god tillgång på granit, med huggning och bearbetning hvaraf den del af arbetsstyrkan, som icke å arbetssalarne i hvarjehanda yrken skulle sysselsättas, kunde få passande användning.

Styrelsen hade derefter, enligt hvad af dess memorial inhemtas, hos riksmarskalksemetet gjort förfrågan om hvilka vilkor, som syntes riksmarskalksemetet böra föreskrifvas i händelse slottet blefve för ifrågavarande ändamål upplåtet; och hade riksmarskalksemetet till svar derå åberopat ett af ståthållaremetet på Drottningholms och Svartsjö slott i ämnet afgifvet yttrande af innehåll, bland annat, *att* slottet för närvarande stode obegagnadt; *att* till slottet hörande lägenheter, nemligen f. d. trädgårdsmästarebostället med tillhörande orangerihus och trädgård, vaktmästarebostället med derintill liggande egor samt åldfrubostället med trädgård och egor vore upplåtna på arrende med viss uppsägningstid och mot en årlig afgift af 200 kronor samt skyldighet för arrendatorn att fullgöra åtskilliga andra prestationer; *att* underhållskostnaden för Svartsjö slott under de 10 sista åren i medeltal utgjort 246 kronor 22 öre årligen; *samt att*, om Eders Kongl. Maj:t skulle vara villig att för sig och sina efterkommande afstå till statsverket den genom 1810 års riksdagsbeslut den Kongl. familjen tillerkända besittningsrätten, ståthållaremetet ansåge att dervid borde fästas det vilkor, att den gemensamma statsanslagssumman för Drottningholms och Svartsjö slott, 24,600 kronor om året, tillika med afkastningen af underlydande egendomar icke på något sätt förminskades eller inskränktes, helst samma statsanslag jemte slottens öfriga inkomster icke på långt när motsvarade behofven för underhållet ensamt af Drottningholm.

Då antagandet af detta vilkor, fortsätter styrelsen, från statsverkets sida syntes icke böra möta några svårigheter, hade styrelsen uppdragit åt sin biträdande arkitekt att uppgöra af kostnadsberäkning åtföljdt förslag till slottets inredande med erforderligt antal nattceller samt till beredande af erforderliga ekonomi- och bostadslägenheter, arbetslokaler, sjuk- och arrestrum m. m. Enligt det af bemålde arkitekt uppgjorda förslag, som med planritning öfver slottets båda våningar samt kostnadsberäkning bifogats styrelsens memorial, skulle hela etablissementet med tillhörande lokaler bilda en stor fyrkant. Norra långsidan skulle upptagas af slottet, inredt i båda våningarne med tillsammans 337 nattceller, och derutanför, skildt från slottet, komme sjukhuset att förläggas, inrymmande jemväl skolrum och bostäder för gifte

underofficerare. Midt emot slottet på södra sidan af borggården skulle arbetslokaler uppföras, på östra sidan köket med ekonomilokaler förläggas och på västra sidan en byggnad uppföras, innehållande vakt och arrestrum med expeditiionslokaler. Utanför etablissemangets område skulle beredas bostäder för befäl och underbefäl samt tjänstemän vid stationen antingen medelst iståndsättande och förändring af redan befintliga byggnader, nemligen trädgårdsmästare- och orangeri- samt vaktmästare- och åldfrubyggnaderna, eller genom uppförande af nya sådana.

Kostnaderna för samtliga ifrågakvarande arbeten beräknades af bemälda arkitekt till sammanlagdt 150,000 kronor, detta dock under förutsättning, att arbetena skulle kunna utföras af tvångsarbetsfångar under ledning af privata arbetsförmän, hvaremot, om handtverksskicklige fångar icke stode till buds, utan arbetena bedrefvos med andre arbetare eller på entreprenad, den beräknade kostnadssumman måste, enligt arkitektens uppgift, höjas med 25,000 å 30,000 kronor. Styrelsen ansåge sig i enlighet härmed böra beräkna kostnadssumman till 180,000 kronor, enär bland ifrågakvarande klass af fångar någon som vore handtverksskicklig endast undantagsvis påträffades, och större delen af fångarne dessutom vore dömd till endast några månaders tvångsarbete, som för flertalet vanligen ginge till ända under vårmånaderna eller just vid den tid, då byggnadsarbetena borde med större kraft bedrivas.

På grund af hvad sålunda anförts, har fångvårdsstyrelsen hemställt, att Svartsjö slott jemte förenämnda dertill hörande lägenheter med tillydande områden måtte öfverlätas till fångvårdens disposition, och att ett belopp af högst 180,000 kronor måtte anvisas till bestridande af kostnaderna för den ifrågasatta nya tvångsarbetsanstalten.

Öfver det vid styrelsens memorial fogade kostnadsförslag med ritning har yttrande infordrats från öfverintendentsembetet, som i sådant afseende åberopat ett af intendenten hos embetet A. Nyström efter granskning af förslaget och ritningen afgifvet tjänstentlåtande. Enligt detta skulle de af fångvårdsstyrelsens arkitekt beräknade kostnadsbelopp i vissa afseenden tarfva förhöjningar, så att kostnadsförslaget slutsumma enligt intendenten Nyströms åsigt skäligen borde sättas till 204,800 kronor, å hvilken summa afdrag dock skulle kunna ske intill ett belopp af 30,000 kronor i den mån kronoarbetsstyrkan kunde för arbetena användas.

Af fångvårdsstyrelsens redogörelse rörande rikets tvångsarbetsanstalter för män, om hvilka anstalter i detta ärende uteslutande är fråga, framgår, att de sedan tillkomsten af nya lagen om lösdrivares behandling inrättade

tvångsarbetsanstalter, om ock ej i allo mönstergilda, dock kunna anses skäligen motsvara de anspråk man i ett land, som vårt, kan ställa på dylika anstalter, och att derjemte de vid lagens åvägabringande från några håll uttalade farhågor om de kostnader den för staten skulle föranleda genom ökad behof af tvångsarbetsanstalter visat sig till stor del öfverdrifna. De gamla anstalterna hafva någorlunda fyllt sitt ändamål, och de nya hafva ej påkallat större utgifter, än att de kunnat utan förhöjning i de till fängvården anslagna medel bestridas. Någon anledning till ändring i dessa förhållanden skulle icke heller för närvarande yppat sig, om ej, på grund af omständigheter, som äro af den nya lagen oberoende, den till Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs försvarsområde förlagda afdelning af kronoarbetarescorpset måste derifrån förflyttas. Att anskaffa nya bostäder och sysselsättning på annat håll åt denna styrka, som uppgår till omkring 325 man, blifver således oundvikligen nödvändigt. Härvid framställer sig sjelfmant den tanken, huruvida icke denna styrka skulle kunna förläggas till någon af de öfriga anstalterna eller fördelas på flera af dessa, men, utom det att utrymmet vid de öfriga anstalterna icke torde medgifva öfvertagandet af ifrågavarande stora antal, strider en sådan anordning mot hela den uppfattning, som i afseende å tvångsarbetsanstalter på senare tider gjort sig gällande, derutinnan att till en och samma anstalt ej böra förläggas tvångsarbetsfångar af väsentligen olika klasser, en uppfattning, som äfven fått sitt uttryck i den nya lösdrivarelagen, då deri stadgas att tvångsarbetsanstalter skola så ordnas, att för brott straffade i allmänhet särskiljas från andra. Det återstår således ej annan utväg än att för ifrågavarande styrka inrätta en särskild station i stället för den nuvarande; och att detta måste ske med all skyndsamhet är en följd deraf, att vidare sysselsättning vid befästningsarbetena inom Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs försvarsområde, enligt chefens för landtförsvarsdepartementet af mig omförmälda skrifvelse, ej kan efter 1889 års utgång beredas. Någon hvad läge och öfriga förhållanden beträffar lämpligare plats dertill än den af fängvårdsstyrelsen iirågasatta torde ej kunna påfinnas. Dess centrala belägenhet i förening med beqväma kommunikationer skulle göra forslingskostnader och dylikt mindre känbara, och dess tillgång på granit tjenar till att en synnerligt lämplig sysselsättning kan åt fångarne beredas, något som vid öfriga anstalter ej alltid kan ske. Att inrätta en dylik anstalt för mindre kostnad torde ej heller på något annat ställe låta sig göra. Styrelsen beräknar, att en dylik anstalt i allmänhet ej skulle kunna åstadkommas för mindre än 500,000 kronor; och ehuru, med afseende å skiljaktigheterna i de kostnadsberäkningar, som fängvårdsstyrelsens arkitekt uppgjort, och dem, intendenten Nyström framlagt, det för närvarande torde vara svårt att på siffran bestämma hvad tvångsarbetsanstalten vid Svartsjö skulle komma att kosta, torde det dock

med temlig visshet kunna antagas, att den ej skall öfverstiga 200,000 kronor, så mycket hellre som dessa beräkningar grunda sig derpå att samtliga arbetena skulle utföras af enskilde arbetare, men jag håller före att med lämpliga anordningar åtminstone vissa arbeten, som ej erfordra särskild yrkesskicklighet, böra kunna verkställas af tvångsarbetsfångar.

Ehuru jag sålunda obetingadt måste erkänna de ekonomiska fördelarne af styrelsens förslag, är det dock endast med tvekan jag anser mig böra förorda detsamma, en tvekan, föranledd icke af praktiska hänsyn utan af andra omständigheter. Svartsjö slott är, likasom Drottningholms och åtskilliga andra, med tillydande trädgårdar och lustparker, af Rikets ständer tillförsäkradt Eders Kongl. Maj:t och den Kongl. familjen till nyttjande. Vid Svartsjö slott äro dessutom fästade historiska minnen, hvilka genom den nya användningen komma att alltmer förblekna; och jag inser mer än väl att särskildt beskaffenheten af det ändamål, hvartill slottet skulle komma att begagnas, måste göra Eders Kongl. Maj:t mindre benägen för dess upplåtande till just detta ändamål. Men vid hågkomsten af Eders Kongl. Maj:ts så ofta ådagalagda villighet, när det gäلت uppoffringar för det allmännas räkning, och då staten genom den af fångvårdsstyrelsen föreslagna anordning skulle beredas en minskning i utgifter af omkring 300,000 kronor, vågar jag tillstyrka bifall till styrelsens förslag om upplåtelsen af slottet jemte öfriga omnämnda lägenheter. Angående de vilkor, som till äfventyrs böra fästas vid upplåtelsen, tillkommer det icke mig utan chefen för finansdepartementet att i första hand afgifva yttrande.

Såsom förut nämnts äro skyndsamma åtgärder af nöden, på det att arbetena må hinna i behörig tid fullbordas. De dertill erforderliga medel torde därför, såsom fångvårdsstyrelsen hemställt, böra åtminstone till en del redan under innevarande år ställas till styrelsens förfogande. Då det emellertid icke synes vara nödigt att af sådan anledning de i stat uppförda utgiftsbelopp för 1888 undergå förändring, utan kostnaderna för året torde kunna af statskontoret af under händer varande medel förskjutas, men arbetena böra vara till slut bragta innan 1889 års utgång, synes mig lämpligast att hela det anslagsbelopp, som för ändamålet erfordras, varder uppfördt i riksstaten för år 1889.

På grund af hvad jag nu anfört tillåter jag mig hemställa, att — derest Eders Kongl. Maj:t tillåter, att Svartsjö slottsbyggnad jemte f. d. trädgårdsmästareboställe och orangerihus samt vaktmästare- och åldfruboställe med de till sistnämnde fyra lägenheters nuvarande innehafvare upplåtna trädgårdsländ och egor får användas till en tvångsarbetsanstalt för lösdrivare — Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1889 under riksstatens andra hufvudtitel anvisa ett belopp af 200,000 kronor,

att i mån af behof användas för inrättande vid Svartsjö af en dylik anstalt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslag, som derom i ärendet afgifvits».

Härefter yttrade statsrådet och chefen för finansdepartementet följande:

»På sätt chefen för justitiedepartementet erinrat, tillkommer det mig till Eders Kongl. Maj:ts nådiga öfvervägande anmäla frågan om de vilkor, hvilka, under förutsättning att Eders Kongl. Maj:t är sinnad lemna sitt bifall till Svartsjö slotts med vissa dertill hörande lägenheters öfverlåtande till fångvårdsstyrelsen, vid en sådan öfverlåtelse må böra fästas.

Att sådana å Svartsjö slott befintliga föremål, hvilka ega historiskt värde eller konstvärde eller eljest icke kunna komma till någon användning vid slottets förändrade disposition, må af Eders Kongl. Maj:t från slottet bortföras och sålunda räddas undan förstörelse, synes mig vara en själfklar sak, hvarom intet vidare förklarande lärer behöfva meddelas.

Deremot torde i andra afseenden Eders Kongl. Maj:ts nådiga medgifvande till slottets öfverlåtande böra göras beroende af vissa uttryckliga förbehåll.

Bland de Svartsjö slott underlydande lägenheter äro f. d. trädgårdsmästarebostället och orangerihuset samt vaktmästare- och åldfruboställena med tillhörande trädgårdsland och egor, hvilka lägenheter äfven blifvit föreslagna att för fångvårdens behof upplåtas, utarrenderade till förre hoffuriren Carl F. Åsberg mot årlig afgift till slottskassan af 200 kronor samt skyldighet att egna tillsyn och vård åt Svartsjö slott och park. Denna omständighet utgör visserligen intet hinder för nämnda lägenheters upplåtande till fångvårdsstyrelsen, då kontraktet med Åsberg kan upphöra vid mars månads slut hvilket år som helst efter sex månaders uppsägning. Enligt hvad jag inhemtat, är emellertid de ifrågavarande lägenheternas värde icke obetydligt större än de utfästa arrendevilkoren angifva, ehuru väl arrendet fått af Åsberg i hans egenskap af gammal trotjenare hos det Kongl. huset öfvertagas på nämnda för honom fördelaktiga vilkor. Då arrendet upphör, torde därför Åsberg böra för sin återstående lifstid komma i åtnjutande af en årlig pension, någorlunda motsvarande värdet af den upphörda förmånen. Som Eders Kongl. Maj:t icke bör drabbas af särskilda utgifter såsom följd af Eders Kongl. Maj:ts medgifvande till Svartsjö slotts upplåtande för fångvårdens behof, lärer den ifrågavarande pensionen till det belopp, hvarom, efter skedd uppskattning af den förmån Åsberg hittills af arrendet åtnjutit, öfverenskommelse kan mellan honom och fångvårdsstyrelsen träffas, böra utgå af medel, som stå till nämnda styrelses disposition.

Med upplåtelsen till fångvårdsstyrelsen af Svartsjö slott skulle icke följa den till slottet hörande park. Denna park har hittills varit fritt tillgänglig för allmänheten och af denna med förkärlek omfattad såsom mål för sommarutflygter. Då endast det närmast slottet belägna området torde

komma att, såsom särskild inhägnad plats, för tvångsarbetsanstaltens behof tagas i anspråk, lärer parken fortfarande såsom hittills kunna för allmänheten hållas tillgänglig. Till förekommande af all tvekan i fråga om skyldigheten att underhålla denna park, lärer böra uttryckligen stadgas, att berörda skyldighet åligger fångvårdsstyrelsen.

Under riksstatens första hufvudtitel finnes uppfördt ett ordinarie anslag å 24,600 kronor till »Drottningholms och Svartsjö slott.» Då det sistnämnda slottet enligt förslaget skulle erhålla en för första hufvudtitelns ändamål främmande användning, bör anslaget rubrik sålunda ändras, att detsamma kommer att afse allenast Drottningholms slott. I fråga åter om anslaget belopp förekommer, att, enligt hvad vederbörande ståthållareembete upplyst, årliga underhållskostnaden för Svartsjö slott i medeltal under åren 1877—1886 utgjort allenast 246 kronor 22 öre. Ehuru sålunda statsanslaget till allra största delen kunnat användas ensamt till underhållet af Drottningholms slott, har det likväl för detta ändamål visat sig otillräckligt, hvilket framgår deraf, att, oaktadt Eders Kongl. Maj:t af egna medel tillskjutit icke obetydliga summor för slottets underhåll och förbättring, i slottskassan likväl uppkommit en kapitalbrist, som vid 1886 års slut uppgick till 77,455 kronor. Att vid sådant förhållande det ifrågavarande anslaget, äfven sedan detsamma blifvit inskränkt att afse allenast Drottningholms slott, icke kan nedsättas under sitt nuvarande belopp, lärer vara uppenbart.

Jemte de lägenheter, hvilkas upplåtande åt fångvårdsstyrelsen blifvit ifrågasatt, lyda under Svartsjö slott vissa andra jordar, skogar och lägenheter, hvaraf afkomsten för närvarande ingår till den för Drottningholms och Svartsjö slott gemensamma kassan. Att ifrågavarande afkomst fortfarande må ingå till slottskassan, ehuru denna framgent komme att användas ensamt för Drottningholms slotts behof, lärer böra af Eders Kongl. Maj:t äskas.

Med afseende å hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t — under förutsättning att af Eders Kongl. Maj:t aflåten proposition om anslag till inrättande vid Svartsjö af en tvångsarbetsanstalt för lösdrivvare varder bifallen — måtte såsom vilkor för Eders Kongl. Maj:ts samtycke till Svartsjö slottsbyggnads och öfriga ifrågavarande lägenheters upplåtande till en dylik tvångsarbetsanstalt, äska Riksdagens medgifvande dertill,

att det under riksstatens första hufvudtitel uppförda ordinarie anslag till »Drottningholms och Svartsjö slott», 24,600 kronor, må under förändrad benämning »Drottningholms slott» från och med nästkommande år användas uteslutande till underhåll af Drottningholms slott; äfvensom

att, jemte det vårdn och underhållet af Svartsjö slottspark öfvertagas af fångvårdsstyrelsen, som jemväl eger till förre hoffuriren Carl F. Åsberg

under hans återstående lifstid utbetala en årlig pension till belopp, som kan vara mellan honom och styrelsen öfverenskommet, afkomsten af sådana Svartsjö slott underlydande, statsverkets disposition ej underkastade jordar, skogar och lägenheter, hvilka icke, enligt hvad ofvan blifvit nämnt, vara till tvångsarbetsanstalten upplåtna, må framgent ingå till Drottningholms slotts kassa.

Sedan statsrådets öfrige ledamöter förklarar sig instämma i hvad af cheferne för justitie- och finansdepartementen blifvit anfördt och hemställt, behagade Hans Maj:t Konungen — med förklarande att han vore villig att på de af chefen för finansdepartementet tillstyrkta vilkor, upplåta Svartsjö slottsbyggnad jemte öfriga ifrågasatta lägenheter för att användas till en tvångsarbetsanstalt för lösdrifvare — bifalla hvad af statsrådet blifvit tillstyrkt och förordnade, att särskilda propositioner skulle till Riksdagen aflåtas af innehåll bilagorna A och B till detta protokoll utvisar; och skulle utdrag af protokollet finansdepartementet af sådan anledning meddelas.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.